Maaseutupolitiikan Maaseudun asuttavuus, asuminen ja kotoutuminen maaseudulla (MaalleKo) -verkoston lausunto Maa- ja metsätalousvaliokunnalle Hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi vesihuoltolain muuttamisesta (HE 40/2025 vp)

Maaseutupolitiikan MaalleKo-verkosto kiittää mahdollisuudesta lausua Maa- ja metsätalousvaliokunnalle Hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi vesihuoltolain muuttamisesta (HE 40/2025 vp). Lainsäädäntöehdotuksessa tunnistetaan varsin hyvin vaikutusten erot kaupunki-alueilla ja maaseudulla. Haluamme kuitenkin kiinnittää huomion seuraaviin asioihin:

HE esittää: ”Toiminta-alueiden tarkistaminen ja ajantasaistaminen turvaavat asukkaiden oikeutta vesihuoltopalvelun saatavuuteen. Toisaalta alueiden määrittelyssä tulee väistämättä vastaan taajamien ulkopuolisia yksittäisiä kohteita, joissa toiminta-alueen hyväksymisen myötä syntyvä verkostoon liittämisvelvollisuus ei ole asukkaan näkökulmasta mielekäs. Näissä tapauksissa kiinteistön omistaja tai haltija voi hakea vapautusta liittämisestä.” ”Edellä 2 momentissa säädetyn estämättä vapautus voidaan myöntää, jos liittämisen arvioidaan aiheutuvan taajaman ulkopuolella kiinteistön omistajalle tai haltijalle ilmeisen kohtuuttomaksi. Liittämisen ilmeistä kohtuuttomuutta arvioitaessa voidaan ottaa huomioon kiinteistön omistajan tai haltijan:

1) korkea ikä ja muut vastaavat elämäntilanteeseen liittyvät erityiset tekijät;
2) pitkäaikainen työttömyys tai sairaus taikka muu näihin rinnastuva sosiaalinen suorituseste.”

Katsomme, että vapautuksen perusteita tulisi laajentaa, sillä maaseudulla asuu muun muassa pienituloisia yksinhuoltajaperheitä, joille liittäminen vesiosuuskuntaan voi aiheuttaa kohtuuttomia kustannuksia. On myös huomioitava, että kiinteistössä on saatettu vasta investoida porakaivoon ja nykyvaatimukset täyttävään jätevesijärjestelmään. Näiden kustannukset ovat voineet olla kymmeniä tuhansia euroa. Ei voida edellyttää, että kiinteistö tekee uuden kymmenen tuhannen euron investoinnin liittymällä kunnalliseen vesihuoltojärjestelmään. Tähän tulisi saada vähintäänkin pitkä siirtymisaika.

Ehdotuksessa on paljon mainintoja turvallisuudesta. Tähän liittyen haluammekin painottaa, että maaseudun yksityiset vesi- ja jätevesijärjestelmät on syytä huomioida osana huoltovarmuutta.

Ehdotuksen tekstissä sivutaan maaseudun pieniä vesiosuuskuntia ja niiden talkoopohjaista toimintaa. Monien vesiosuuskuntien haasteena on tällä hetkellä vastuuhenkilöiden ikääntyminen, jaksaminen ja väheneminen. Olisi tärkeää pohtia, miten näiden toiminta voidaan turvata, jos osaaminen katoaa eikä uusia vastuuhenkilöitä löydy. Osa kunnista on ottanut vesiosuuskunnat kunnan vesihuoltojärjestelmän piiriin vesiosuuskuntien omasta pyynnöstä. Tämä mahdollisuus olisi myös syytä huomioida tarkemmin ehdotuksessa.

MaalleKo-verkosto puolesta erityisasiantuntijat

Tarja Lukkari Mari Kattilakoski Johanna Niilivuo Heli Siirilä